gylyje nuo dabartinio žemės paviršiaus pasiektas įžemis – rudas molis. Įžemyje atsidengė 20 įvairaus dydžio duobių ir 9 stulpaviečių kontūrai.

Duobė 1 aptikta perkasos Š dalyje. Ji netaisyklingos formos, 2,5x2,5 m dydžio. Duobės dugnas pasiektas 65 cm gylyje, užpildas – pilka žemė su molio intarpais su XVIII–XIX a. radiniais. Duobės dugne buvo 3–7 cm storio degėsių sluoksnelis. *Duobės 2* kontūras atsidengė perkasos V dalyje, 45 cm gylyje. Ji 1,7x1,2 m dydžio, 59 cm gylio nuo dabartinio žemės paviršiaus. Duobės užpildas – tamsiai pilka žemė. Jame aptikta žiestos buitinės keramikos šukių. *Duobė 6* aptikta perkasos PR kampe (1 pav.). Ji 3,8x2,4 m dydžio. Duobės užpildas – pilka žemė, apatinėje dalyje tamsesnė ir su degėsiais. Dugnas pasiektas 90 cm gylyje. Užpilde aptikta buitinės keramikos šukių (2 pav.). *Duobė 7* aptikta centrinėje perkasos dalyje. Ji 90x56 cm dydžio, dugnas pasiektas 50 cm gylyje. Ji užpildyta pilka žeme, kurioje rasta žiestų buitinės keramikos šukių, molinės plytos fragmentas. *Duobė 8* aptikta perkasos R dalyje. Ji 4,6x4 m dydžio, 77 cm gylio, užpilde – buitinės keramikos šukės. *Duobė 9* aptikta perkasos V dalyje. Jos kontūras 2,5x1,2 m dydžio, dugnas pasiektas 45 cm gylyje, užpilde irgi buvo žiestos buitinės keramikos šukių. *Duobė 20* aptikta perkasos ŠR kampe. Ji 2,9 m pločio, ilgis neaiškus, nes dalis duobės yra už perkasos ribų. Jos dugnas pasiektas 90–95 cm gylyje. Duobės užpildas – pilka maišyta žemė su smulkiais degėsiais. Duobėje aptikta žiestų buitinės keramikos šukių, geležinio kriauninio peilio fragmentas ir galąstuvas.

Duobės 2, 3, 6 pagal jose aptiktus radinius datuojamos XVII–XIX a., duobės 7, 8, 20 – XVIII–XIX a., duobė 9 – XVII–XVIII a. Duobėse 3, 5, 10–19 datuojamų radinių neaptikta, duobėje 4 rasta XX a. dirbinių. Perkasoje aptiktų 9 stulpaviečių užpilde radinių nerasta, todėl jos liko nedatuotos.

Tyrimai parodė, kad šioje vietoje yra išlikusios tik įgilintos XVII–XIX a. struktūros, o kultūrinis sluoksnis suardytas bent kelis šimtmečius šioje vietoje vykdant intensyvią ūkinę veiklą.

The investigation at Skituriai

In 2014, an excavation (one 143 m^2 trench) was conducted at the site of an electricity transmission tower in Skituriai village (Alytus District). Sterile brown clay, in which 20 pits (Fig. 1) and 9 postholes were recorded, was reached under a 10–40 cm thick, 20th-century layer of grey soil. Some of the pits date to the 17th–19th centuries. Sherds of hand thrown household pottery (Fig. 2), potsherds, whetstones, fragments of panel stove tiles, an iron knife, and animal bones were found in them.

Virginija Ostašenkovienė

Kurtuvėnų dvaras

Kurtuvėnų dvaras istoriniuose šaltiniuose pirmą kartą paminėtas 1498 m., kai dvaro savininkas Mikalojus Jaugėlavičius kuriamai Kurtuvėnų bažnyčiai ir parapijai padovanojo kaimą su 6 gyventojais. XVI a. viduryje sodybą nusipirko Kražių vietininkas Stanislovas Skaševskis ir 1592 m. dvaro sodybą jau sudarė daugiau nei 20 medinių pastatų. Nuo XVIII a. pradžios dvarą valdė trys Nagurskių kartos. Tuo metu dvaras suklestėjo, sodyboje iškilo medinių baroko stiliaus pastatų kompleksas – oficinos, plytinė, magazinas (sandėlys), iždinė, svirnas, kalvė, bravoras, palivarkas, tvartas, daržinė, žibintinė, šunidės, malūnas. XIX a. viduryje

Kurtuvėnų dvarą įsigijo Pliateriai, kurie jį modernizavo, įkūrė didžiausią Lietuvoje žuvininkystės ūkį, medinius sodybos pastatus ėmė keisti mūriniais. Dvaro sodyboje iškilo nauji rūmai, arklidės, oficina.

Paskutiniame XX a. dešimtmetyje dvaro sodybą ėmė tvarkyti Kurtuvėnų regioninio parko administracija, kuri 1995 m. inicijavo pirmuosius archeologinius tyrimus oficinos aplinkoje. 1995–2013 m. buvo tyrinėjamas dvaro parkas, parteris, sodininko namas, buvusios Nagurskių arklidės, ištirti ir atstatyti oficinos ir ratinės pastatai, lokalizuotos ledainės, senosios oficinos ir Pliaterių rūmų terasos vietos, tyrinėta Kurtuvėnų miestelio turgaus aikštės teritorija. Visiems tyrimams vadovavo B. Salatkienė. Kurtuvėnų dvaro sodybos archeologinių tyrimų medžiaga ne kartą skelbta (*ATL 1994 ir 1995 metais*, V., 1996, p. 204–208; *ATL 1998 ir 1999 metais*, V., 2000, p. 375–382; *ATL 2005 metais*, V., 2006, p. 182–189; *ATL 2006 metais*, V., 2007, p. 212–218; *ATL 2007 metais*, V., 2008, p. 261–270; *ATL 2008 metais*, V., 2009, p. 231–244; *ATL 2009 metais*, V., 2010, p. 262–265; *ATL 2010 metais*, V., 2011, p. 532, 537; *ATL 2011 metais*, V., 2012, p. 269–288; *ATL 2013 metais*, V., 2014, p. 202–217).

2014 m. lapkričio mėnesį buvo įrengiami suprojektuoti buitinių nuotekų tinklai nuo atstatyto Ratinės pastato ŠR kryptimi iki Kurtuvėnų regioninio parko direkcijos, kuri įsikūrusi buvusios dvaro oficinos vietoje. Tiesiami tinklai dviejose vietose kerta esamas 2000 bei 2008 m. archeologiškai žvalgytas komunikacijų trasas. Naujai įrengiamos trasos vietoje buvo atlikti žvalgomieji tyrimai, kurių metu suplanuotų žemės kasimo darbų vietoje iškasti trys 1–1,5 m^2 dydžio šurfai, ištiriant bendrą 3,5 m^2 plotą.

Šurfe 1B aptiktas maišytas sluoksnis su pavieniais XVIII–XIX a. radiniais. Šurfe 2B po velėna 25 cm gylyje aptikta archeologinė struktūra, kurią sudaro puslankiu sudėtos ir kalkiniu skiediniu surištos raudonos plytos bei neskaldytų akmenų klojinys vidinėje plytų pusėje. Atidengtos struktūros ilgis Š–P kryptimi 1,5 m, plotis – 90 cm (1 pav.). Plytų dydis – 18,5x12,5x 7 cm. Dauguma jų suskilusios. Struktūros aplinkoje – maišytas molis ir pilka žemė, šurfo ŠV ir PV kampuose buvo degėsių. Spėjama, jog tai gali būti pastato prieangis arba krosnies pado liekanos. Išsamūs statinio tyrimai nebuvo numatyti, todėl struktūra užkonservuota užpilant ją smėliu, o trasa perkelta į V nuo šurfo 2 vietos.

1 pav. Šurfe 2 atidengto pastato prieangio liekanos. V. Ostašenkovienės nuotr.

Fig. 1. The remains of the building entryway unearthed in test pit 2.

2 pav. Puodyniniai kokliai. M. Ostašenkovo nuotr.
Fig. 2. 'Pot-shaped' stove tiles.

Šurfe 3B fiksuotas supiltas griuvenų sluoksnis, kuriame aptikta raudonų ir geltonų plytų bei jų dalių, XIX a. pabaigos Zubovų Aleksandrijos koklinės koklių fragmentų. Dalis plytų su skiediniu, kai kurios – apdegusios. Jos 24x12x 6,5 cm, 24x13x7 cm, (?)x13,5x7 cm dydžio.

Visoje buitinių nuotekų trasoje buvo atlikti žvalgymai. Bendras žvalgomos trasos ilgis 68 m, plotis 1,5–2,5 m, gylis 1,5–2,6 m. Trasoje atidengtas 10–30 cm storio sustumdytas sluoksnis, kuriame aptikta puodyninių koklių fragmentų, datuojamų XVII a. (2 pav.). Užfiksuoti 3 duobių pjūviai, iš kurių dviejuose archeologinių radinių neaptikta (duobės 1 ir 2). Duobėje 3 surinkti radiniai – plokštinių koklių, dengtų žalia glazūra, fragmentai, kaimiška ir glazūruota keramika, gyvūnų kaulai. Radiniai datuojami XVI a. pabaiga – XVII a.

Žvalgomųjų tyrimų metu Kurtuvėnų dvaro sodyboje surinkti 259 radiniai (kaimiškos ir glazūruotos keramikos šukės, puodyninių ir plokštinių koklių, dengtų žalia glazūra, fragmentai, statybinės detalės, kaltinė vinis, gyvūnų kaulai), kurie datuojami XVI a. pabaiga – XIX a. pabaiga. Jie saugomi ŠAM.

Kurtuvėnai Manor

In 2014, a field evaluation (three 1–1.5 m test pits, a total of 3.5 m^2, and a watching brief for a 68 m service trench) was conducted on the grounds of the Kurtuvėnai Manor complex (Šiauliai District). Test pit 2 contained the remains of a suspected building entryway or a stove pad (Fig. 1), the other test pits 18th–19th-century layers. Three pit sections were recorded in the monitored service trench and a bulldozed layer with 17th-century finds was discovered. 259 finds (rural and glazed pottery sherds, panel (*Blattkacheln*) and 'pot-shaped' (*Topfkacheln*) stove tile fragments (Fig. 2), and animal bones) dating to the late 16th–17th century were collected.

Virginija Ostašenkovienė

Šiaulių dvaro sodyba

Šiaulių dvaro sodyba, dar vadinama Didždvariu, įsikūrusi Šiauliuose, tarp Dvaro gatvės ir Aušros alėjos. Jos istorija susijusi su Šiaulių ekonomija, kuri buvo įkurta 1588–1589 m. ir turėjo išlaikyti didžiojo kunigaikščio asmeninį dvarą. Nuo XVII a. pradžios Šiaulių ekonomija buvo nuolat atiduodama valdyti už paskolas. Tuo laikotarpiu ji buvo išnuomota Mikalojui Kristupui Radvilai Našlaitėliui, vėliau – Jeronimui Valavičiui, Radviloms, dar vėliau – Sapiegoms. XVIII a. pradžioje Šiaulių dvaras buvo išnuomotas Kuršo kunigaikščiams.

Šiaulių ekonomija suklestėjo Antano Tyzenhauzo, valdžiusio dvarą 1765–1780 m., laikais. Tuo metu perstatyti vartai, vedantys iš miesto į dvarą, pradėti mūryti rūmai, pastatytas mūrinis iždas, naujas kalėjimas, arklidės, dvaro teritorijoje užveistas parkas ir sodas. Po